

приймаються і дії підприємства стає доступною, прозорою і зрозумілою для усіх учасників ринку. Разом з цим необхідно враховувати, що забезпечення цих вимог передбачає відповідні фінансові витрати, тому необхідно співставляти корисність розкриття інформації з витратами підприємства [1].

Узагальнюючи можна визначити транспарентність обліку як рівень публічної доступності облікової інформації, який дозволяє використовувати користувачам прозорі для розуміння показники діяльності підприємства для прийняття рішень. Тобто транспарентність обліку повинна розглядатися як сукупність актуальної, достовірної, достатньої, зрозумілої інформації, а облікова політика і методи, які застосовуються при її формуванні, повинні бути повністю адекватні вимогам користувачів.

Література:

1. Грюнинг Х. ван, Коэн М. Международные стандарты финансовой отчетности. Практическое руководство. – М. : Издательство «Весь Мир», 2004. – 336 с.

2. Игумнов В.М. Методика формирования транспарентной финансовой отчетности организации [Текст] : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 – Бухгалтерский учет, статистика / В.М. Игумнов. – М., 2013. – 23 с.

3. Прозрачность бизнеса и раскрытие информации в финансовой отчетности / В.В. Панков, В.Ф. Несветайлов, В.Л. Кожухов // Аудит и финансовый анализ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: 2001. – № 2. <http://www.auditfin.com/2011/2/toc.asp>

4. Abdel-khalik A. Rashad The Case against Fair Value Accounting [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.sec.gov/comments/4-573/4573-229.pdf

5. Transparency in corporate reporting: assessing emerging market multinationals. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.transparency.org/whatwedo/pub/transparency_in_corporate_reporting_assessing_emerging_market_multinational

УДК 657.1

Мельничук І.В.,

к.е.н., доцент кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПАСИВІВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Принципи і правила розкриття облікової інформації у фінансових звітах здійснюється відповідно до міжнародних стандартів, які регулюється системою IFRS (International Financial Reporting Standards), що затверджуються Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standard Board, скорочено IASB). Зокрема, інформацію про вимоги та склад

фінансової звітності подає IAS 1 Presentation of Financial Statements (його аналогом в Україні вважається офіційний переклад Міністерства фінансів України – МСБО 1 «Подання фінансової звітності»). Разом з тим, на шляху до гармонізації вітчизняного обліку та звітності відповідно міжнародних стандартів, виявлено певні суперечності, в тому числі у частині пасивів. Відтак, характеризуючи пасив трансформованої форми балансу відповідно до МСФЗ, визначено певну невідповідність в групуванні розділів і статей пасиву згідно з запропонованою формою 1 балансу (звіту про фінансовий стан), яка подана у Національному П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», та IAS 1. Таким чином, з метою гармонізації національних стандартів та міжнародних вимог, пропонується перегрупувати Розділ I «Власний капітал» і об'єднати його з певними елементами забезпечень наступних витрат і платежів під загальною назвою «Власний капітал та резерви», так як це має місце в IAS 1 (п. 78), адже капіталізовані з прибутку резерви (резерви інноваційного розвитку, резерви (фонди) економічно-соціального розвитку) – це резерви, що є власними коштами підприємства, які воно резервує для подальшого використання на власні потреби. Разом з тим, деякі резерви (резерви для працівників та інші резерви за рахунок операційних витрат) слід відносити до оборотного капіталу, які згідно з IAS 1 (п. 70) підприємство повинно класифікувати як короткострокові зобов'язання, навіть якщо вони підлягають погашенню через 12 місяців або пізніше звичайного операційного циклу після звітного періоду. Таким чином, інша частина резервів, які акумулюються з операційних витрат (забезпечення) повинні відображатись у розділі III «Поточні зобов'язання і забезпечення». Крім цього, цільове фінансування відповідно до IAS 1 включається до власного капіталу підприємства у розділі I, однак це суперечить вітчизняній нормативно-правовій базі, тому з метою гармонізації міжнародних та вітчизняних принципів обліку та звітності у розділ II «Довгострокові зобов'язання» слід включати лише довгострокові зобов'язання, в тому числі відносити і цільове фінансування.

При трансформації балансу також відбулися зміни у деяких статтях власного капіталу. Статті «Статутний капітал», «Пайовий капітал» об'єднанні в одну – «Зареєстрований капітал», а «Додатковий вкладений капітал», «Резервний капітал» і «Неоплачений капітал» можуть безпосередньо переносити до відповідних статей трансформованого балансу або повинні за рівнем суттєвості розглядатись у Примітках до річної звітності. Найбільше змін відбулось у статті «Інший додатковий капітал», яка перекласифікована на «Капітал у дооцінках» та «Додатковий капітал».

До початку трансформації розділів II і III балансу необхідно переконатися, що статті довгострокових і поточних зобов'язань відображено згідно з вимогами МСФЗ.

У процесі трансформації розділу довгострокових зобов'язань необхідно здійснити такі коригування: 1) включити до складу довгострокових зобов'язань суми, відображені в складі забезпечень (цільове фінансування) і доходів майбутніх періодів, які відповідають визначенню довгострокових зобов'язань згідно з IAS 1; 2) виділити в окремі статті суттєві види інших фінансових

зобов'язань, зокрема зобов'язання щодо фінансової оренди, випущених облігацій тощо; 3) уточнити зміст та оцінку статті «Відстрочені податкові зобов'язання».

Трансформація статей поточних зобов'язань передбачає уточнення складу та оцінювання цих статей: 1) у складі поточних зобов'язань відображаються поточні зобов'язання та забезпечення, створенні за рахунок операційних витрат відповідно до п. 70 IAS 1; 2) визнається (з одночасним відображенням у складі витрат) кредиторська заборгованість за фактично отримані послуги (роботи), які не було оформлено актом; 3) зі складу статті «Інші поточні зобов'язання» виключається та частина сальдо субрахунку 644 «Податковий кредит» (з одночасним виключенням її зі складу відповідної статті дебіторської заборгованості, в якій відображено суму авансового платежу), що пов'язана з наданими авансами.

Отже, форма трансформованого балансу згідно з НП(С)БО 1, є найбільш наближеною до міжнародних стандартів фінансової звітності, але при цьому виявлені певні суперечності та невідповідності, які потребують урегулювання вітчизняних принципів бухгалтерського обліку і звітності в частині пасивів підприємства відповідно до чинних вимог міжнародних стандартів IFRS, і зокрема IAS 1. В зв'язку з цим, запропоновані шляхи гармонізації принципів розкриття інформації про пасиви в балансі у відповідності до міжнародних стандартів, які не суперечать вітчизняній методиці обліку.

Література:

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» – Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

2. International Accounting Standard 1 Presentation of Financial Statements [Electronic resource] / The official website of International Accounting Standards – Access: <http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias1>.

УДК 657.471.14:624

Мужевич Н. В.,

викладач кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ВИТРАТИ»

Важливою умовою ефективного функціонування підприємства та перспективного його розвитку в майбутньому є забезпечення доцільності та оптимального рівня здійснених витрат, як незмінної складової діяльності господарської одиниці.

Об'єктивність суспільного розвитку, факти практичної діяльності, закономірності сучасної реальності і логіка пізнання показують, що спочатку